

Sygn. akt III KK 352/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie **D. P.**

skazanego z art. 278 § 1 i 5 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 w zw. z art. 12
kk i art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 24 października 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w O.

z dnia 7 września 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 września 2012 r., Sąd Rejonowy w O., orzekając na podstawie art. 387 § 2 k.p.k., uwzględnił wniosek oskarżonego D. P. i skazał go, bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, za czyn ciąglej popełniony w

dniach od 27 do 30 marca 2012 r., w związku z uzależnieniem od środków odurzających, zakwalifikowany z art. 278 § 1 i 5 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 w zw. z art. 12 k.k. i art. 64 § 1 k.k., na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł wobec niego, na mocy art. 46 § 1 k.k., środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody przez zapłatę kwoty 500 zł na rzecz E. P. Ponadto, na podstawie art. 96 § 1 k.k., Sąd orzekł o umieszczeniu oskarżonego w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego.

Wyrok ten uprawomocnił się bez jego zaskarżenia.

Obecnie Prokurator Generalny zaskarżył ten wyrok kasacją wniesioną na korzyść skazanego. Zarzucił mu *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 387 § 2 k.p.k. polegające na uwzględnieniu wniosku oskarżonego o skazanie go bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wydanie wyroku skazującego zgodnego z tym wnioskiem, co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, tj. art. 93 k.k. w zw. z art. 96 k.k. w zw. z art. 202 § 1 k.p.k., polegającego na przyjęciu, iż zachodzą warunki do zastosowania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia D. P. w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego, pomimo tego, że nie zasięgnięto opinii biegłych psychiatrów i biegłego psychologa oraz nie wysłuchano ich przed zastosowaniem tego środka.* Podnosząc taki zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co przy uwzględnieniu jej kierunku pozwala na jej uwzględnienie w trybie określonym w art. 535 § 3 k.p.k.

Trafność podniesionego w skardze zarzutu uzasadnia stwierdzony stan sprawy. Mianowicie, oskarżony D. P., składając na rozprawie w dniu 7 września 2012 r. wniosek o skazanie go na karę pozbawienia wolności bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, wyjaśnił, że jest osobą uzależnioną od środków odurzających, a zarzucanej kradzieży dopuścił się, będąc prawdopodobnie „na głodzie”. W związku z tym wniósł o uprzednie poddanie go leczeniu w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego. Postulat ten wsparła pokrzywdzona E. P., a

prokurator wyraził zgodę na wydanie wyroku w trybie art. 387 § 2 k.p.k., orzekającego wnioskowaną karę i środek zabezpieczający. Sąd Rejonowy wniosek ten uwzględnił, poprzestając na odebraniu powyższych oświadczeń. Co prawda, w aktach sprawy zalegała włączona do materiałów postępowania przygotowawczego opinia sądowo-psychiatryczna (k. 44-48), ale – jak trafnie podkreśla autor kasacji – opinia ta nie została wydana niniejszym postępowaniu, lecz w innym – prowadzonym o przestępstwo posiadania przez oskarżonego narkotyków. To na potrzeby tego właśnie postępowania opiniujący biegli lekarze psychiatrzy (bez udziału psychologa) rozpoznali u D. P. zespół uzależnienia spowodowany używaniem opiatów i stwierdzili przy tym, że w trakcie zarzucanego mu tam czynu, polegającego na niedozwolonym posiadaniu w dniu 19 stycznia 2012 r. środków odurzających, miał on zachowaną poczytalność. Mniejsze już znaczenie ma podnoszona w uzasadnieniu kasacji okoliczność, że nie jest nawet pewne, czy opinia ta została przez Sąd Rejonowy zaliczona w poczet materiału dowodowego (w akcie oskarżenia nie wnioskowano o jej odczytanie na rozprawie, a ogólnikowa treść postanowienia Sądu uniemożliwia stwierdzenie, które dowody, poza wymienionymi w wykazie aktu oskarżenia, zostały zaliczone bez odczytania). Może ona natomiast dodatkowo świadczyć o tym, że zarówno kwestie dotyczące poczytalności oskarżonego, jak i zwłaszcza związane z potrzebą odebrania stosownej opinii w kwestii stanu uzależnienia oskarżonego i wiążących się z nim konsekwencji, pozostawały poza polem uwagi Sądu.

Tymczasem, oczywistą rację ma Prokurator Generalny, gdy podnosi, że rozstrzygnięcie sądu o zastosowaniu środka zabezpieczającego przewidzianego w art. 96 § 1 k.k. musi być poprzedzone wysłuchaniem lekarzy psychiatrów i psychologa. Treść art. 93 k.k. *in fine*, odnoszącego się do wszystkich środków zabezpieczających, a więc i do wskazanego w wymienionym powyżej przepisie, stanowi bowiem jednoznacznie o ciążącym w tym względzie na sędzie obowiązkowi, i to niezależnie od tego, z czyjej inicjatywy ma dojść do umieszczenia sprawcy w zamkniętym zakładzie leczniczym (zob. m.in. wyroki SN: z dnia 18 grudnia 2007 r., V KK 383/07, lex nr 353347 i z dnia 7 grudnia 2011 r., VKK 349/11, lex 1095976). Bez żadnej więc wątpliwości, wypełnienie tego obowiązku jest obligatoryjne również wtedy, gdy z tej treści wnioskiem występuje oskarżony, w trybie określonym

przepisem art. 387 § 1 k.p.k. Nic w tej sytuacji nie zwalnia sądu od przeprowadzenia na rozprawie lub posiedzeniu dowodu z ustnej opinii wymienionych biegłych. Poza sporem przecież należy pozostawić stwierdzenie, że umieszczenie sprawcy w odpowiednim zamkniętym zakładzie odwykowym jest – zgodnie z treścią art. 96 § 1 k.k. – możliwe tylko wtedy, gdy zachodzi wysoki stopień prawdopodobieństwa popełnienia przez niego przestępstwa związanego z uzależnieniem od alkoholu lub innego środka odurzającego, a więc wówczas, gdy jest to niezbędne dla zapobieżenia ponownemu popełnieniu takiego czynu zabronionego. Dokonanie prawidłowej w tym zakresie oceny, zaktualizowanej na datę rozstrzygnięcia, zapewnia właśnie realizacja omawianego wymogu, określonego przepisem art. 93 k.k.

W przedstawionym powyżej stanie sprawy nie ulega więc wątpliwości, że uwzględnienie przez Sąd Rejonowy wniosku złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. i zaniechanie dopuszczenia dowodów z wymienionych wyżej opinii oraz wysłuchania biegłych co do przesłanek stosowania środka określonego w art. 96 § 1 k.k., stanowiło rażące naruszenie wymienionych w zarzucie kasacji przepisów prawa. Wypada zaznaczyć, że w sytuacji niewykonania przez Sąd omawianych wyżej obowiązków, nie może być mowy o tym, iż cele postępowania karnego zostały zrealizowane, jak wymaga tego art. 387 § 2 k.p.k. Jest przy tym oczywiste, że uchybienia te mogły wywrzeć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, skoro wydano go w istocie bez ustalenia podstawowych, merytorycznych przesłanek zastosowanego nim umieszczenia w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego.

Mając powyższe na uwadze, należało zaskarżony wyrok uchylić w całości i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, który związany będzie wyrażonymi powyżej zapatrywaniami prawnymi co do merytorycznych podstaw stosowania środka zabezpieczającego oraz co do niezbędnego sposobu procedowania sądu (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.). Ponieważ wniosek o orzeczenie środka zabezpieczającego z art. 96 § 1 k.k. był jednym z elementów wniosku oskarżonego złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k., uzasadnione jest uchylenie zaskarżonego wyroku w całości – po to, aby rozstrzygnięcie sądu objęło wniosek w jego całokształcie, a nie co do jego poszczególnych elementów, przy prawomocności wyroku w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy, uwzględniając kierunek wniesionej na korzyść kasacji, powinien baczyć także na treść art. 443 k.p.k., a zwłaszcza na brak możliwości podwyższenia orzeczonej dotąd kary pozbawienia wolności, również przy ewentualnym braku możliwości orzeczenia środka zabezpieczającego.